

ОБЛІК ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Прибуток, займаючи центральне місце в ринковій економіці, є стимулом для суб'єктів господарювання якомога ефективніше використовувати наявні трудові, матеріальні та фінансові ресурси.

Позитивний фінансовий результат – прибуток – є тією метою, заради якої працює або, принаймні, повинно працювати підприємство.

На формування прибутку як фінансового показника роботи підприємства, що відбивається в бухгалтерському обліку, в офіційній звітності суб'єктів господарювання, впливає встановлений порядок визначення фінансових результатів діяльності; обчислення собівартості продукції (робіт, послуг); загальногосподарських витрат; визначення прибутків (збитків) від фінансових операцій, іншої діяльності.

Отже, на формування абсолютної суми прибутку підприємства впливають: результати, тобто ефективність його фінансово-господарської діяльності; сфера діяльності; галузь господарства; установлені законодавством умови обліку фінансових результатів.

По-перше, це основна діяльність, її результатом є прибуток від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Як правило, цей прибуток займав основну питому вагу в складі балансового прибутку. Прибуток від реалізації продукції визначався відніманням з виручки від реалізації суми податку на додану вартість, акцизного збору, ввізного мита, митних зборів, а також витрат, що включалися в собівартість реалізованої продукції.

По-друге, це діяльність, що не є основною для даного підприємства, але пов'язана з реалізацією матеріальних і нематеріальних цінностей, деяких послуг, її визначали як прибуток від іншої реалізації. Прибуток від іншої реалізації міг бути отриманий за реалізації на сторону продукції підсобних, допоміжних і обслуговуючих виробництв.

По-третє, це діяльність, пов'язана зі здійсненням фінансових інвестицій. У результаті підприємства одержують прибуток у вигляді дивідендів на акції, від вкладання коштів у статутні фонди інших підприємств; у вигляді відсотків за державними цінними паперами, облігаціями підприємств, за депозитними рахунками в банках.

По-четверте, це діяльність, пов'язана з отриманням позареалізаційних прибутків і виникненням позареалізаційних витрат (збитків) підприємств.

До них включали:

- прибутки і збитки минулих років, що були виявлені у звітному періоді;
- невідшкодовані збитки від надзвичайних ситуацій (стихійних лих, пожеж, аварій);
- надходження боргів, списаних раніше як безнадійні;
- штрафи, пені, неустойки, що надходили за порушення господарських договорів суб'єктами господарювання у зв'язку із застосуванням фінансових санкцій;
- штрафи, отримані за несвоєчасне погашення податкового кредиту з державного бюджету;
- кредиторська заборгованість між підприємствами недержавної форми власності, щодо якої минув термін позовної давності;
- дебіторська заборгованість, щодо якої минув термін позовної давності;
- прибуток від завищення цін і тарифів;
- курсова різниця від операцій в іноземній валюті;
- прибуток (збиток) від ліквідації основних засобів;
- вартісна різниця відвантаженої та отриманої частини виконаного повністю бартерного контракту;
- прибуток (збиток) від спільної діяльності.

Для обліку і узагальнення інформації про фінансові результати призначено рахунок 79 «Фінансові . результати».

Для узагальнення інформації про формування і використання фінансових результатів господарської діяльності підприємства використовується рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». На цьому рахунку ведеться облік нерозподілених прибутків чи непокритих збитків поточного та минулих років, а також використаного в поточному році прибутку.

По кредиту рахунку відображається збільшення прибутку від усіх видів діяльності, по дебету – збитки та використання прибутку.

Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» має такі субрахунки:

441 «Прибуток нерозподілений»

442 «Непокриті збитки»

443 «Прибуток, використаний у звітному періоді».

На субрахунку 441 відображаються наявність та рух нерозподіленого прибутку.

В бухгалтерському обліку прибуток (збиток) формується поступово протягом фінансово-господарського року від усіх видів діяльності шляхом визначення фінансового результату від: реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тобто діяльності, яка є метою створення даного підприємства; інших операційних доходів; інших фінансових доходів; інших доходів; надзвичайних доходів.

Процес визначення прибутку чи збитку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) складається з двох етапів. На першому етапі визначається дохід від реалізації продукції (товарів, робіт чи послуг), який зменшується на суму податку на додану вартість (акцизного збору). На другому етапі чистий дохід, тобто дохід за мінусом ПДВ (акцизного збору), списується на фінансовий результат. Потім на фінансовий результат списується собівартість реалізованої готової продукції (товарів, робіт і послуг), адміністративні витрати, витрати на збут та нараховані податки. Різниця між чистим доходом і перерахованими вище затратами буде складати нерозподілений прибуток, або непокриті збитки.

Отже, нерозподілений прибуток після сплати податків і є елементом власного капіталу.

Фінансовий результат визначають на рахунку 79 «Фінансові результати». Після чого прибуток списують в кредит рахунку 441 «Прибуток нерозподілений», а збиток — в дебет рахунку 442 «Непокриті збитки».

Ю.П. БЕЛОКОНЬ, ЕК – 59 аМ

ОБЛІК І АУДИТ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Порядок здійснення безготівкових розрахунків визначається інструкцією «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», яка затверджена постановою Правління Національного банку України № 135 від 29 березня 2001 року. Інструкцією встановлені загальні правила, форми і стандарти безготівкових розрахунків для підприємств усіх форм власності, які проходять через банки.

Для бухгалтерського обліку операцій по розрахунковому рахунку використовують рахунок № 311 «Розрахунковий рахунок». Це активний бухгалтерський рахунок, на дебеті якого відображують будь-які надходження грошей на розрахунковий рахунок, а на кредиті – перерахування і виплати готівки з розрахункового рахунку. Дебетове сальдо відображує залишок грошових коштів на розрахунковому рахунку на даний момент часу. Кредитове сальдо по рахунку № 311, як і по будь-якому активному рахунку, бути не може.

Операції по рахунку № 311 «Розрахунковий рахунок» відображують на підставі перевірених виписок банку і грошових документів, прикладених до них. Якщо в виписках банку виявляються операції, помилково проведені по розрахунковому рахунку підприємства, то вони відображуються на рахунку №